

української мови, увиразненню лінгвосинергетичного підходу в поліпарадигмальному просторі мовознавства XXI ст.

Список використаних джерел

1. Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови. Українська термінологія і сучасність : зб. наук. пр. К. : КНЕУ, 2001. Вип. IV. С. 11–14.
2. Кононенко В. І. Символи української мови. Івано-Франківськ : Плай, 1996. 272 с.
3. Сучасна українська літературна мова : підручник / за ред. О. Д. Пономарева. К. : Либідь, 2001. 400 с.

Шатілова Наталія,

кандидат філологічних наук, асистент,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
(м. Чернівці, Україна)

ТЕКСТОЦЕНТРИЧНИЙ ПРИНЦИП НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

В умовах глобалізаційних тенденцій розвитку сучасного суспільства, демократичних перетворень у соціально-політичному та економічному житті, інтеграції України у світовий інформаційний, економічний, культурний простір оновлення змісту є визначальним чинником реформування мовної освіти, а відтак й виформування відповідного інноваційного освітнього середовища, випрацювання інтерактивних методик і технологій навчання української мови, спрямованих на формування адаптованої до сучасних життєвих реалій мовної особистості.

Мовна освіта сьогодення зорієнтована на формування й розвиток мовнокомунікативної компетенції кожного, хто вивчає мову, у т.ч. як іноземну. Опанування української мови іноземними громадянами, мігрантами, біженцями потребує таких підходів, які б успішно зреалізували їхню потребу в повсякденно-побутовій, навчальній, соціокультурній, країнознавчій сферах комунікації.

На сучасному етапі модернізації та реформування мовної освіти викінченої класифікації та остаточної термінології щодо підходів до вивчення української мови в педагогіці вищої школи немає (наукові праці українських методистів подають різний їх перелік та опис) [2]. Сучасна лінгводидактика зорієнтована на традиційні та інноваційні підходи до вивчення української мови, з-поміж яких особлива роль у формуванні мовленнєвих умінь та навичок належить *текстоцентричному* (інші назви – *текстоорієнтований, текстотворчий, текстовий, текстоцентрично-дискурсивний*) як такому, що орієнтує на поліфункційне опрацювання текстів (усних і писемних, діалогічних

та монологічних) як носіїв інформації та засобів пізнання доквілля й формування ціннісно-орієнтаційної культури іноземного студента.

Провідні концептуальні орієнтири, спрямовані на професіоналізацію процесу навчання української мови в сучасному освітньому процесі, забезпечують лінгвометодичні принципи, зокрема й *принцип текстоцентризму*, що постулює важливість національно-культурного компонента в навчанні української мови й передбачає засвоєння її літературних норм на основі сприймання, відтворення та породження зв'язних усних і писемних текстів, мовний і змістовий аналіз яких сприятиме усвідомленню іноземними студентами національної специфіки української мовної картини світу, розумінню констант української національної культури, збагатить їхнє мовлення специфічними мовними засобами.

Текстоцентричний підхід є поліфункційним і передбачає засвоєння мовних знань і формування мовленнєвих умінь та навичок на основі різножанрових текстів, які комплексно зреалізують освітню, розвивальну та виховну мету навчання. «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти» визнають текст як «певний відрізок мовлення чи висловлювання (усний та/або писемний), що стосується специфічної сфери – освітньої, професійної, суспільної та особистісної», акцентуючи на тому, що «у процесі виконання певного завдання він стає актом мовленнєвої діяльності і може бути як опорою так і метою, як продуктом так і процесом» [1]. До усних текстів, релевантних при вивчення мови, уналежнено публічні промови, лекції, презентації, проповіді; ритуали (церемонії, формальні релігійні служби); розваги (драма, шоу, читання, пісні); спортивні коментарі (футбол, крикет, бокс, перегони); випуски новин; публічні дебати і дискусії; розмови по телефону; міжособистісні діалоги та бесіди/розмови; інтерв'ю з прийому на роботу. До письмових текстів зараховано книжки, художні й нехудожні, в тому числі літературні журнали; газети; збірки рекомендацій («зроби сам», кулінарні книги тощо); підручники; комікси; брошури, проспекти; листівки; рекламні матеріали; знаки та написи у громадських місцях; знаки в супермаркетах, магазинах, на ринках; написи на упаковці та етикетках товарів; квитки; словники (одномовні та двомовні), тезауруси; листи, факси; есе, твори і вправи; конспекти, документи; записки та повідомлення; новини (інформаційні, літературні). Такі різновиди текстів є не лише джерелом інформації, об'єктом розуміння та вивчення, але й водночас засобом формування системи цінностей іноземного студента, його мовної, комунікативної, мовленнєвої, соціокультурної та прагматичної компетентності, уміння з одного боку – ідентифікувати, розуміти та інтерпретувати текст, а з іншого – організовувати, формулювати і продукувати його.

Утім, важливо пам'ятати, що текстоцентричний підхід як один із пріоритетних у ході навчання української мови варто застосовувати з іншими ефективними підходами, вони повинні доповнювати і поглиблювати один одного в контексті педагогічної співпраці на засадах суб'єкт-суб'єктного професійного діалогу, індивідуально зорієнтованого, компетентнісного й інтерактивного навчання, гнучкості навчального середовища, розмаїття методів

навчання і оцінювання навчальних досягнень, усвідомлення іноземним студентом важливості самоосвіти й саморозвитку впродовж життя.

Список використаних джерел

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. К. : Ленвіт, 2003. 273 с. URL : http://www.khotiv-nvk.edukit.kiev.ua/Files/downloads/zagalnoyevrop_rekom.pdf

2. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. Крок у професію. Методика навчання української мови у вищій школі : навч. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 383 с.

Швець Ганна,

доктор педагогічних наук, доцент,

Київський національний університет ім. Т. Шевченка

(м. Київ, Україна)

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З НОРМАТИВНИМИ ДОКУМЕНТАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ ЯК СКЛАДНИК АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ТА РОЗВИТКУ ЇХНЬОЇ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Одним із засадничих принципів сучасної вищої освіти є студентоцентризм, який передбачає «створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти» та позиціонує їх як автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу [1]. Очевидно, що в такій ролі можуть виступати поінформовані щодо своїх прав та обов'язків студенти, обізнані з документами, які регулюють освітній процес в конкретному ЗВО. Заклад має забезпечити вільний доступ до цих документів, а викладачі – мотивувати здобувачів освіти до ознайомлення з ними. Однак у випадку навчання іноземців цього недостатньо. Багатолітній досвід роботи з таким контингентом дає підстави стверджувати, що самостійна робота іноземних першокурсників з документами, що визначають правила навчання, практично неможлива. Рівень розвитку їхньої читацької компетентності зазвичай недостатній для читання й розуміння текстів офіційно-ділового стилю, значних за обсягом, насичених термінами та специфічними усталеними конструкціями. Мета пропонованої публікації – окреслити можливий шлях подолання цієї невідповідності.

Ми переконані, що для розв'язання означеної проблеми необхідно виокремити аспект «Читання офіційних документів» в межах практичного курсу української мови. Саме так було зроблено в 2021-2022 навчальному році на кафедрі української та російської мов як іноземних КНУ імені Тараса Шевченка. У межах цього аспекту студенти ознайомлюються із сайтом Навчально-наукового інституту філології та основними документами, які регулюють їхнє навчання: опис освітньої програми, «Положення про